

Datum

2021-03-11

Vår referens

Louise Östmo Nilsson

Planeringssekreterare

Louise.Nilsson7@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Inriktning för barnrättsarbetet FRI-2021-453

Sammanfattning

Barn och unga är en prioriterad målgrupp och kärnan i fritidsnämndens verksamhet. När kommunfullmäktige antog *Utvecklingsplan för arbete med barnets rättigheter i Malmö stad 2017–2020* och FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) blev svensk lag 1 januari 2020 prioriterade fritidsnämnden upp barnrättsarbetet ytterligare. Förvaltningen har tagit fram ett förslag på metod för barnkonsekvensanalyser som ska säkerställa att barn och ungas rättigheter beaktas och att barns perspektiv, åsikter och behov lyfts fram i ärenden och beslut som rör barn. Metoden har utvärderats och utvärderingen ligger tillsammans med rekommendationerna från KPMG:s granskning om fritidsnämndens tillämpning av barnkonventionen till grund för inriktningen på barnkonsekvensanalyser och barnrättsarbetet framöver.

Förslag till beslut

Fritidsnämnden föreslås besluta

1. Fritidsnämnden godkänner inriktningen att en barnkonsekvensanalys ska genomföras på samtliga ärenden med beslut som rör barn som initieras internt av fritidsnämnden eller förvaltningen.
2. Fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram en årlig handlingsplan med insatser som beskriver inriktningen för barnrättsarbetet. Handlingsplanen tas fram under 2021.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse fritidsnämnden 210325
- Bilaga 1 Förslag på metod barnkonsekvensanalyser

Beslutsplanering

Fritidsnämndens ordförandeberedning 2021-03-09

Fritidsnämndens Arbetsutskott 2021-03-18

Fritidsnämnden 2021-03-25

Ärendet

Bakgrund – Från ett barnperspektiv till ett barnrättsperspektiv

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för fritidsnämnden och ett *barnperspektiv* har återkommande beaktats i verksamhetsstyrning och beslutfattande. Efter att kommunfullmäktige år 2017

antog *Utvecklingsplan för arbete med barnets rättigheter i Malmö stad 2017—2020* fick även ett barnrättsperspektiv större utrymme inom förvaltningen. Enligt planen ska Malmö vara en stad för barn och unga där alla ska kunna växa under trygga och jämlika förhållanden och utveckla sin fulla potential. Vidare ska det ske ett systematiskt arbete för att få barnets rättigheter att genomsyra verksamheter och service samt för att ge varje enskilt barn möjlighet och stöd i att kunna utöva sina rättigheter. Hösten 2018 genomförde förvaltningen en genomlysning av vilka artiklar i barnkonventionen som särskilt berör fritidsnämndens verksamhet och under 2019 granskade servicenämnden och fritidsnämnden varandras verksamheter utifrån barnkonventionen. Därtill gjordes en genomlysning av Föreningsavdelningens verksamhet utifrån ett barnrättsperspektiv. Under året genomfördes också flera olika typer av dialoger och undersökningar med barn och unga med syfte att lyssna in målgruppens förslag, erfarenheter och önskemål men också för att hitta nya vägar för barn och ungas inflytande och delaktighet. För att möjliggöra detta tog fritidsnämnden i december 2019 beslut på att framöver genomföra barnkonsekvensanalyser på ärenden med beslut som rör barn.

I samband med att barnkonventionen fick status som svensk lag 1 januari 2020 lyftes barnrättsarbetet upp och prioriterades ytterligare. En grund lades för att implementera ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet och Malmö stad blev numera skyldig att tillgodose varje enskilt barn sina rättigheter enligt konventionen. Det innebär bland annat att barnets rättigheter (*barnets perspektiv, barnperspektiv och barnkonventionen*) ska beaktas i beslut och ärenden som rör barn. Under våren 2020 anordnade fritidsförvaltningen tillsammans med stadskontorets samordnare för det stadsövergripande arbetet med barnets rättigheter, en workshop i barnets rättigheter som ledde till att ett förslag till metod på barnkonsekvensanalyser togs fram (bilaga 1). Förslaget har under hösten 2020 använts på två av fritidsnämndens styrande dokument: prislistan och föreningsstöd och i samband med användandet också utvärderats.

I revisionsplanen för 2020 fanns ytterligare ett uppdrag att granska fritidsnämndens och stadsbyggnadsnämndens tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Synpunkterna som framkommit från utvärderingen av metoden för barnkonsekvensanalyser ligger, tillsammans med rekommendationerna från KPMG:s granskning, till grund för inriktningen på barnkonsekvensanalyser och barnrättsarbetet framöver.

Barnkonventionen

Barnets rättigheter är svensk lag och en integrerad del av det internationella skyddet av mänskliga rättigheter. Barnkonventionen syftar till att ge det enskilda barnet, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen består av 54 artiklar och utgår från fyra grundprinciper:

1. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras (artikel 2).
2. Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnet egen åsikt och erfarenhet (artikel 3).
3. Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte enbart om fysisk hälsa utan även om den psykiska, moraliska, andliga och sociala utvecklingen (artikel 6).
4. Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Hänsyn ska tas till barnets åsikter i frågor som berör honom eller henne och hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad (artikel 12).

Utöver de fyra grundprinciperna har artiklarna 1, 4, 8, 13, 14, 15, 17, 19, 23, 24, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 36, 41 och 42 identifierats som av särskild betydelse för fritidsnämndens verksamhet en-

ligt genomlysningen som gjordes 2019.

Ett barnrättsperspektiv står på tre ben

Barnkonsekvensanalyser, eller prövning av barnets bästa som det benämns ibland, används för att säkerställa att barn och ungas rättigheter tillgodoses och att barns perspektiv, åsikter och behov lyfts fram. Ett barnrättsperspektiv står på tre ben och innebär att i ärendet ska det beaktas *barnets perspektiv*, ett *barnperspektiv* och *barnkonventionen*. Alla tre perspektiv måste beaktas i en barnkonsekvensanalys för att kunna hävda beaktandet av ett barnrättsperspektiv.

Barnets perspektiv markerar både att barn är individer med unika synsätt, uppfattningar och erfarenheter men också att barn som grupp kan se, uppfatta och erfara omvärlden ur andra synvinklar än vuxna. För att få barns perspektiv är det nödvändigt att vända sig till barn, göra barn delaktiga på olika sätt och skapa utrymme för deras perspektiv i beslutsprocesser/beslutsunderlag. Det finns olika sätt att lyfta in och beakta barnets perspektiv. Att föra dialog och fråga vad barn tycker är ett sätt men det kan också handla om att lyssna till barns resonering, skaffa sig förståelse för vad som är viktigt i deras liv och/eller beakta deras upplevelser, erfarenheter. Barn och deras perspektiv är marginaliserade i beslutsprocesser och barnets perspektiv handlar om att lyfta in, göra plats för och beakta dessa.

Barnperspektiv syftar på situationer där vuxna tänker sig in i hur barn känner sig i specifika situationer och hur vuxna tror att beslut påverkar barn och vad som är bäst för barn. Här utgör exempelvis statistik och annan kunskap om barn och ungas livsvillkor och behov en viktig utgångspunkt. I andra ord tolkar barnperspektivet det vuxna tror är bäst för barn, medan barnets perspektiv representerar barns synpunkter, erfarenheter och förståelser. Slutligen poängterar ett barnrättsperspektiv att beslut och handlingar som rör barn ska utgå från

Barnkonventionen och se frågan utifrån alla de rättigheter varje barn har i konventionen och hur dessa har tolkats av FN:s barnrättskommitté i dess rekommendationer och allmänna kommentarer. Alla rättigheter är inte relevanta i alla frågor som rör barn, men för att säkerställa ett barnrättsperspektiv ska minst barnkonventionens grundprinciper genomsyra frågan tillsammans med de artiklar som rör aktuell fråga.

Arbetet med att implementera barnkonsekvensanalyser i ärendeprocessen

Förslaget på metod för barnkonsekvensanalyser som tagits fram, utgår från ett barnrättsperspektiv och beskriver arbetsprocessen i tre steg: Hur ärendet initieras och fördelas, utreds och handläggs och beslutet kommuniceras och utvärderas. Till varje del finns det frågor med ett barnrättsperspektiv att fundera över. Metoden lyfter behovet av att tillsammans med frågorna upprätta ett stöd, i form av en kunskapsbank, som hjälper berörd handläggare att genomföra en barnkonsekvensanalys. Metoden har under hösten 2020 använts på två av fritidsnämndens styrande dokument: prislistan och föreningsstöd och har i samband med det utvärderats.

Utvärderingen visar på att förslaget på barnkonsekvensanalys som tagits fram, har fått positiva effekter på ärendena utifrån ett barnrättsperspektiv men behöver anpassas och vidareutvecklas för att den ska kunna tillämpas systematiskt inom förvaltningen. Genom att använda sig av metoden har transparensen i ärendena ökat. Analysen kring ett barnperspektiv har blivit tydligare i hur en förändring skulle kunna påverka barnets bästa eller vilka konsekvenser ett beslut skulle kunna få för barn. Det finns fortfarande utmaningar i på vilket sätt metoden används och för att den ska kunna utgöra ett stöd i arbetet med barnkonsekvensanalyser behöver metoden bearbetas ytterligare.

Rekommendationer från KPMG:s granskning

I revisionsplanen för 2020 fanns som nämnts tidigare ett uppdrag att granska fritidsnämndens och stadsbyggnadsnämndens tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). KPMG som är ett internationellt revisions- och rådgivningsföretag bekräftar i sin granskning (FRI-2021-225) att det pågår ett arbete med att formalisera arbetet kring barnkonventionen och att säkerställa att barnrättsperspektivet tillämpas och analyseras i samband med nämndens verksamhets- och beslutsprocesser. Granskningen visar också att fritidsnämnden inte fullt ut säkerställt att barnkonventionen tillämpas i verksamheten och att nämnden inte har en tillräckligt ändamålsenlig styrning och uppföljning i frågor som rör barnkonventionen och barnets rättigheter.

Inriktning framåt

Utifrån utvärderingen av förslaget på barnkonsekvensanalyser och rekommendationerna från KPMG:s granskning, ges här förslag på inriktning för barnkonsekvensanalyser och förvaltningens barnrättsarbete framöver.

Förvaltningen föreslår att en barnkonsekvensanalys ska genomföras på **samtliga ärenden med beslut som rör barn som initieras internt av fritidsnämnden eller förvaltningen**. Ärenden som initieras externt (ex. remisser eller detaljplaner) föreslås att inte genomgå en barnkonsekvensanalys då de redan bör ha genomgått en sådan och i vissa ärenden är det inte nödvändigt att göra en omfattande och tidskrävande analys. Däremot kan i de ärenden som initierats externt fortfarande göras en barnrättslig reflektion det vill säga en enklare skriftlig beskrivning av hur ett ärende eller en fråga förhåller sig till barnkonventionen.

Utöver inriktningen på barnkonsekvensanalyser föreslår förvaltningen att **en handlingsplan ska tas fram årligen med insatser som beskriver inriktningen för förvaltningens barnrättsarbete för det kommande året**. 2021 års handlingsplan föreslås fokusera på implementeringsarbetet för det kommande året där både punktinsatser och insatser som sträcker sig över tid finns med. Exempel på insatser kan vara en workshop för berörda i hur en barnkonsekvens genomförs, upprättandet av en kunskapsbank, anordning av kompetenshöjande insatser eller genomförandet av en fördjupad barnrättsanalys på ett specifikt ärende/område. Handlingsplanen föreslås att årligen följas upp och ligga till grund för nästkommande års inriktning. Att ta fram en årlig handlingsplan går i linje med KPMG:s rekommendation att fastställa tydliga och uppföljningsbara mål som säkerställer att barnkonventionen tillämpas och barnets rättigheter tillgodoses.

Inriktningen för barnkonsekvensanalyserna och handlingsplanen ska bidra till att formalisera och systematisera barnrättsarbetet på förvaltningen och därmed också säkerställa att barnrättsperspektivet tillämpas i nämndens verksamhets- och beslutsprocesser som rör barn.

Ansvariga

Vanja Gardovic Ekonomichef